

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Η ΣΥΝΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΟ DOWN ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ.

THE INCLUSION OF STUDENTS WITH DOWN SYNDROME IN GENERAL AND INTEGRATED EDUCATION. THE ATTITUDE OF TEACHERS.

της

Λορέντζου Μαρίκας

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή

1^η Επιβλέπουσα: Δρ. Καραμπατζάκη Ζωή, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια, Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.,
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”.

2^{ος} Επιβλέπων: Δρ. Λουκέρης Διονύσιος, Συνεργαζόμενος Ερευνητής, Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.,
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”.

3^η Επιβλέπουσα: Δρ. Σταθοπούλου Αγάθη, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.,
“ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ”.

Αθήνα, 2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να μελετήσει και να προβάλει τη στάση και την άποψη εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όσον αφορά τη συνεκπαίδευση μαθητών με τρισωμία 21 στις γενικές τάξεις του ελληνικού σχολείου. Επιπρόσθετα να αναδείξει τα οφέλη της συμπερίληψης μαθητών με Σύνδρομο Down, να προβάλει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί και να προτείνει αποτελεσματικές μεθόδους παρέμβασης. Απώτερος στόχος είναι να οδηγήσει σε μια πιθανή αλλαγή στάσεων, προκαταλήψεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών όλης της σχολικής κοινότητας προς τους μαθητές με το συγκεκριμένο σύνδρομο, με τελικό στόχο την αποδοχή τους από όλους τους φορείς της κοινωνίας. Βασική επιδίωξη είναι η ενημέρωση ολόκληρης της ελληνικής κοινωνίας και των φορέων της πολιτικής εξουσίας, που διαμορφώνουν και θεσπίζουν τις εκπαιδευτικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις και η μύησή τους σε περισσότερο αποτελεσματικές συμπεριληπτικές πρακτικές.

Η συγκεκριμένη μελέτη διεκπεραιώθηκε σε τρεις φάσεις. Στη πρώτη φάση αναγνωρίστηκε και εντοπίστηκε το ερευνητικό πρόβλημα. Στη δεύτερη, επιλέχθηκε και μελετήθηκε η σχετική βιβλιογραφία και στην τελευταία φάση έγινε συλλογή, καταγραφή και ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Στην έρευνα πήραν μέρος 123 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, από διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Εξετάστηκαν απόψεις, στάσεις, αντιλήψεις, πιθανοί ενδοιασμοί, αλληλεπιδράσεις, συμπεριφορές, και αποτυπώθηκαν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν, ως προς τη δυνατότητα συνεκπαίδευσης μαθητών με Σύνδρομο Down, στη τάξη διδασκαλίας τους. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο που συνέταξε η ερευνήτρια και μοιράστηκε στους εκπαιδευτικούς σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα αποτελέσματα, οι πίνακες και τα διαγράμματα προέκυψαν με τη χρήση του Google Form και του Excel.

Η ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται συνεχή υποστήριξη, παροχή κατάλληλου διαμορφωμένου υλικοτεχνικού εξοπλισμού,

συνεχή ενημέρωση και επιμόρφωση, για θέματα που αφορούν τη συνεκπαίδευση παιδιών με τρισωμία 21. Οι εκπαιδευτικοί φάνηκε ότι αντιλαμβάνονται την έννοια της συμπερίληψης, διαμορφώνουν θετική αντίληψη ως προς τον θεσμό αυτό, αλλά διατυπώνουν επιφυλακτικότητα ως προς τη πρακτική εφαρμογή της.

Λέξεις κλειδιά: Σύνδρομο Down, συνεκπαίδευση, παρέμβαση, Α.Π. εκπαιδευτικοί γενικών τάξεων.

Βιβλιογραφία

- Αγγελίδης, Π. (Επιμ.) (2011). *Παιδαγωγικές της Συμπερίληψης. Διάδραση*.
- Ainscow, M. (2004). Special needs through school improvement: School improvement through special needs. David Mitchell (ed.), *Special educational needs and inclusive education: Major themes in education*. Routledge Falmer, 2, 265- 279.
- Allen, K., & Cowdery, G. (2005). *The exceptional child: Inclusion in early childhood education* (5th ed.). Clifton Park, Thomson Delmar Learning.
- Alton, S. (1998). *Differentiation not discrimination: delivering the Curriculum for children with down's syndrome in mainstream schools*. Support for Learning, 13(4), 167-173.
<https://doi.org/10.1111/1467-9604.00083>
- Alton, S. (2000). *Experiences of Inclusion for children with Down's Syndrome*. Down's Syndrome Oxford shire, DSA.
- Αμανατίδης, Ν. (2010). Mobile Learning. Η μάθηση μέσω κινητών συσκευών, 2ο Πανελλήνιο Εκπαιδευτικό Συνέδριο Ημαθίας, 317-328.
<http://www.ekped.gr/praktika10/posters/031.pdf>
- Αναγνωστάκης, Σ., Μαργετουσάκη, Α., & Μιχαηλίδης, Π. Γ. (2008). Δυνατότητα εργαστηρίου εκπαιδευτικής ρομποτικής στα σχολεία, 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτική της Πληροφορικής, 243-252, Μάρτιος 28-30, 2008, Πάτρα.
<http://www.clab.edc.uoc.gr/pgm/2008-3.pdf>
- Anderson, C. J. K., Klassen, R. M., & Georgiou, G. K. (2007). Inclusion in Australia. What teachers say they need and what school psychologists can offer. *School Psychology International*, 28(2), 131-147.
<http://doi.org/10.1177/0143034307078086>

Andruseac, G. G., Poștaru, M., Cheptea, C., & Galaction, A. I. (2015). *Benefits of new laboratory tools in research and education*. Recent Advances in Computer Science.

Aparicio, M. T. S., & Balana, F. J. M. (2002). Early language stimulation of Down syndrome babies: A study on the optimum age to begin. *Early Child Development and Care*, 172 (6), 651-656.
<http://doi.org/10.1080/03004430215098>

Archer, T., Bird, G., Buckley, S., & Sacks, B. (2006). A comparison of mainstream or special education for teenagers with down syndrome: implications for parents and teachers. *Down Syndrome Research and Practice*, 9(3), 54-67.
<http://doi.org/10.3104/reports.295>

Armstrong, F. (2003). *Spaced Out: Policy, Difference and the Challenge of Inclusive Education*. The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
https://www.academia.edu/58742282/Spaced_Out_policy_difference_and_the_challenge_of_inclusive_education

Armstrong, S.E. (2006). *Inclusion: Educating Students with Down Syndrome with Their Non-Disabled Peers*. National Down Syndrome Society.
<https://library.down-syndrome.org/en-gb/news-update/06/1/inclusive-education-individuals-down-syndrome/>

Asim, A., Kumar, A., Muthuswamy, S., Jain, S., & Agarwal, S. (2015). Down syndrome: An insight of the disease. *Journal of Biomedical Science*, 22(1).
<http://doi.org/10.1186/s12929-015-0138-y>

Avisar, G., Reiter, S., & Leyser, Y. (2003). Principals' views and practices regarding inclusion: the case of Israeli elementary school principals. *European Journal of Special Needs Education*, 18(3), 355-369.
<http://doi.org/10.1080/0885625032000120233>

Avramidis, E., Bayliss, P., & Burden, R. (2000). A survey into mainstream teachers' attitudes towards the inclusion of children with special educational needs in the ordinary school in one local educational authority. *Educational Psychology*, 20(2), 193–213.

<http://doi.org/10.1080/713663717>

Avramidis, E., Bayliss, P., & Burden, R. (2002). Inclusion in action: An in-depth case study of an effective inclusive secondary school in the south-west of England. *International Journal of Inclusive Education*, 6(2), 143-163.

<http://doi.org/10.1080/13603110010017169>

Avramidis, E., & Norwich, B. (2002). Teachers' attitudes towards integration/inclusion: A review of the literature. *European Journal of Special Needs Education*, 17(2), 129-147.

<http://doi.org/10.1080/08856250210129056>

Avramidis, E., & Kalyva, E. (2007). The influence of teaching experience and professional development on Greek teachers' attitudes towards inclusion. *European Journal of Special Needs Education*, 22(4), 367-389.

<http://doi.org/10.1080/08856250701649989>

Baer, R. M., Daviso, A. W., Flexer, R. W., Queen, R. M., & Meindl, R. S. (2011). Students with intellectual disabilities: Predictors of Transition Outcomes. *Career Development for Exceptional Individuals*, 34(3), 132-141.

<http://doi.org/10.1177/0885728811399090>

Balanskat, A., Blamire, R., & Kefala, S. (2006). *The ICT Impact Report: A review of studies of ICT impact on schools in Europe*. Brussels: European School net.

<https://www.academia.edu/34505379/The ICT Impact Report A review of studies of ICT impact on schools in Europe>

Batsiou, S., Bebetos, P., Panteli, P., & Antoniou, P. (2008). Attitudes and intention of

Greek and Cypriot primary education teachers towards teaching pupils with special educational needs in mainstream schools. *International Journal of Inclusive Education*, 12(2), 201-219.

<http://doi.org/10.1080/13603110600855739>

Baxter, L., Moran, T., Richtsmeier, J., Troncoso, J., & Reeves, R. (2000). Discovery and genetic localization of Down syndrome cerebellar phenotypes using the Ts65Dn mouse. *Human Molecular Genetics*, 9(2), 195-202.

<http://doi.org/10.1093/hmg/9.2.195>

Baylis, P., & Snowling, M. J. (2011). Evaluation of a phonological reading programme for children with Down syndrome. *Child Language Teaching and Therapy*, 28(1), 39-56.

<http://doi.org/10.1177/0265659011414277>

Berglund, E., Eriksson, M., & Johansson, I. (2001). Parental reports of spoken language skills in children with Down syndrome. *Journal of Speech, Language and Hearing*, 44(1), 179-191.

[http://doi.org/10.1044/1092-4388\(2001/016\)](http://doi.org/10.1044/1092-4388(2001/016))

Βιάζης, Α. Ο. (2012). Γενετικά Σύνδρομα Σχετιζόμενα με Νοητική Ανεπάρκεια-Νοητική Καθυστέρηση. *Κλινική Παιδονευροψυχολογία*, 314-355.

Bird, E. K.R., Gaskell, A., Babineau, M.D., & Macdonald, S. (2000). Novel word acquisition in children with down syndrome: Does modality make a difference?. *Journal of Communication Disorders*, 33(3), 241-266.

[http://doi.org/10.1016/s0021-9924\(00\)00022-8](http://doi.org/10.1016/s0021-9924(00)00022-8)

Biwi, M. (2012). *Down Syndrome facts: A guide for parents and professionals*. Global sourcing Ltd.

- Bliss, L. S. (2002). *Discourse impairments: Assessment and intervention applications*. Allyn and Bacon.
- Block, M. (2000). *A teacher's guide to including students with disabilities in regular physical education*. Baltimore: Brookes.
- Bossaert, G., Boer, A. A., Frostad, P., Pijl, S. J., & Petry, K. (2015). Social participation of students with special educational needs in different educational systems. *Irish Educational Studies*, 34(1), 43–54.
<http://doi.org/10.1080/03323315.2015.1010703>
- Brown, D. (2001). *Christian Families Home Schooling a Child with Down Syndrome: Resource Overview: A Place to Start*.
- Βρυώνης, Γ. (2004). *Παιδιατρική*. Εφύρα.
- Buckley, S.J., Bird, G., Sacks, B., & Archer, T. (2006). A comparison of mainstream and special education for teenagers with Down syndrome: Implications for parents and teachers. *Down Syndrome Research and Practice*, 9(3) 54-67.
<http://doi.org/10.3104/reports.295>
- Buckley, S. (2007). Teaching numeracy. *Down Syndrome Research and Practice*, 12(1). 11-14.
<http://doi.org/10.3104/updates.2031>
- Bunch, G., & Valeo, A. (2004). Student attitudes toward peers with disabilities in inclusive and special education schools. *Disability & Society*, 19(1), 61–76.
- Capone, G.T. (2001). Down Syndrome: Advances in molecular biology and the neurosciences. *Developmental and Behavioral Pediatrics*, 22(1), 40-59.
<http://doi.org/10.1097/00004703-200102000-00007>

- Carr, J. (2008). The everyday life of adults with down syndrome. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 21, 384–397.
<http://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2007.00418.x>
- Carter, E. W., & Hughes, C. (2006). Including high school students with severe disabilities in general education classes: Perspectives of general and special educators, paraprofessionals, and administrators. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 31(2), 174–185.
<http://doi.org/10.1177/154079690603100209>
- Caselli, M. C., Monaco, L., Trasciani, M., & Vicari, S. (2008). Language in Italian children with Down syndrome and with specific language impairment. *Neuropsychology*, 22(1), 27–35.
<http://doi.org/10.1037/0894-4105.22.1.27>
- Γεωργαλά, Μ.Γ., & Χαριτάκη, Γ. (2016). Διερεύνηση των Γλωσσικών Επιδόσεων των μαθητών με σύνδρομο Down. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης (1)*, 340-53, Αθήνα.
<http://doi.org/10.12681/edusc.188>
- Chapman, R.S., & Hesketh, L.J. (2000). Behavioral phenotype of Individuals with DS. *Mental retardation and developmental disabilities research reviews*, 6(2), 84-95.
[http://doi.org/10.1002/1098-2779\(2000\)6:2<84::AID-MRDD2>3.0.CO;2-P](http://doi.org/10.1002/1098-2779(2000)6:2<84::AID-MRDD2>3.0.CO;2-P)
- Chapman, R. S., Hesketh, L. J., & Kistler, D.J. (2002). Predicting Longitudinal Change in Language Production and Comprehension in Individuals with Down Syndrome: Hierarchical Linear Modeling. *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, 45(5), 27-29.
[http://doi.org/10.1044/1092-4388\(2002/073\)](http://doi.org/10.1044/1092-4388(2002/073))

Chapman, R. S. (2006). Language learning in Down Syndrome: The speech and Language profile compared to adolescents with cognitive impairment of unknown origin. *Down Syndrome: Research and Practice*, 10(2), 61-66.

<http://doi.org/10.3104/reports.306>

Chen, L. J. (2016). Critical components for inclusion of students with moderate intellectual disabilities into general junior high school. *International Journal of Developmental Disabilities*, 63(1), 8-16.

Γκιαούρη, Σ., Αλευριάδου, Α., & Ραχανιώτη, Ε. (2021). Κοινωνική Ανάπτυξη παιδιών με Νοητική Αναπηρία και Σύνδρομο Down στη γενική και ενιαία εκπαίδευση, Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.

<https://repository.kallipos.gr/browse?type=author&order=ASC&rpp=20&value=Alevriadou%2C+Anastasia>

Cohen, W., Nadel, L., & Madnick, M. (2002). *Down Syndrome. Visions for the 21st Century. Down Syndrome*. Wiley-Liss, Inc.

Cole, C., Waldron, N., & Majd, M. (2004). Academic Progress Across Inclusive and Traditional Settings. *Journal Mental Retardation*, 42(2), 136-144.

[http://doi.org/10.1352/0047-6765\(2004\)42<136:APOSAL>2.0.CO;2](http://doi.org/10.1352/0047-6765(2004)42<136:APOSAL>2.0.CO;2)

Cornelius, D. J. K., & Balakrishnan, J. (2012). Inclusive education for students with intellectual disability. *Disability, CBR & Inclusive Development*, 23(2), 81-93.

<http://doi.org/10.5463/dcid.v23i2.111>

Council of the European Union. (2010). *Council conclusions on the social dimension of education and training. 3013th Education, Youth and Culture meeting*.

https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/114374.pdf

Crawford, T., & Simonoff, E. (2003). Parental views about services for children attending schools for the emotionally and behaviorally disturbed (EBD): a qualitative analysis. *Journal of Health & Development*, 29(6), 481-491.

<http://doi.org/10.1046/j.1365-2214.2003.00368.x>

Γραψία, Π. (2015). *Διερεύνηση παρόντων που συμβάλλουν στην επιτυχημένη σχολική και κοινωνική ενσωμάτωση και ένταξη των μαθητών με Σύνδρομο Down στη γενική εκπαίδευση στην Ελλάδα* [Διδακτορική διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών].

<https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/38176>

Γρηγοριάδου, Μ., Δαγδιδέλης, Β., Ζαγούρας, Χ., Κόμης, Β., & Τζιμογιάννης, Α. (2010). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών πληροφορικής: Ποια τα επόμενα βήματα; *Πρακτικά 5^{ου} Συνεδρίου Διδακτική της Πληροφορικής*, 9-11 Απριλίου 2010.

<http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe1547.pdf>

Cupples, L., & Iacono, T. (2000). Phonological awareness and oral reading skill in children with Down syndrome. *Journal of Speech, Language and Hearing*, 43(3), 595-608.

<http://doi.org/10.1044/jslhr.4303.595>

Daly, C. M., & Burkhauser, R. (2003). *The Supplemental Security Income Program in Means-Tested Transfer Programs in the United States*. Robert A. Moffit (ed.), Chicago: The University Press, 79, 139.

<https://www.nber.org/system/files/chapters/c10255/c10255.pdf>

Δαραής, Κ. (2002). *Ανάγνωση, γραφή και άτομα με σύνδρομο Down*. University Studio Press.

Dermitzaki, I., Stavroussi, P., Bandi, M., & Nisiotou, I. (2008). Investigating ongoing strategic behavior of students with mild mental retardation: Implementation

and relations to performance in a problem-solving situation. *Journal: Evaluation and Research in Education*, 21(2), 96-110.

<http://doi.org/10.1080/09500790802152175>

Dessementet, R. S., Bless, G., & Morin, D. (2012). Effects of inclusion on the academic achievement and adaptive behaviour of children with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 56(6), 579-587.

<http://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2011.01497.x>

Dessementet, R. S., & Bless, G. (2013). The impact of including children with intellectual disability in general education classrooms on the academic achievement of their low-, average-, and high-achieving peers. *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, 38(1), 23-30.

<http://doi.org/10.3109/13668250.2012.757589>

Diamond, K. E. (2001). Relationships among young children's ideas, emotional understanding, and social contact with classmates with disabilities. *Topics in Early Childhood Special Education*, 21(2), 104-113.

<http://doi.org/10.1177/027112140102100204>

Δόικου-Αυλίδου, Μ. (2002). *Δυσλεξία: Συναισθηματικοί παράγοντες και ψυχοκοινωνικά προβλήματα*. Ελληνικά Γράμματα.

Downing, J., Spencer, S., & Cavallaro, C. (2004). The development of an inclusive charter elementary school: Lessons learned. *Research & Practice for Persons with Severe Disabilities*, 29(1), 11-24.

<http://doi.org/10.2511/rpsd.29.1.11>

Drigas, A., & Karagianni, E. (2022). *Language Development and Mobile Apps for Down Syndrome Children*, 34, 193-204.

<http://doi.org/10.47577/tssj.v34i1.6997>

Dykens, E-M. (2002). Are jigsaw puzzle skills “spared” in persons with Prader-Willi syndrome? *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 43(3), 343-352.

<http://doi.org/10.1111/1469-7610.00025>

Eguchi, A. (2010). What is educational robotics? Theories behind it and practical implementation. In D. Gibson & B. Dodge (eds.). *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference*, 4006-4014.

https://www.researchgate.net/publication/279642720_What_is_Educational_Robotics_Theories_behind_it_and_practical_implementation

Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ). (2014). *Νέες Τεχνολογίες και Αναπηρία: Εξίσωση των ευκαιριών ή νέες μορφές αποκλεισμό των ατόμων με αναπηρία*.

<https://www.esamea.gr/el>

Εθνικό Συμβούλιο Ερευνών ΗΠΑ. (2012). *Πώς μαθαίνει ο άνθρωπος*. Κέδρος.

Faragher, R., & Clarke, B. (2013). Educating learners with Down Syndrome. *Research, theory, and practice with children and adolescents*. United Kingdom: Routledge.

<http://doi.org/10.4324/9781315883588>

Φατσέα., Α., & Αντωνίου, Π. (2010). *Καταγραφή της επίδρασης των ψηφιακών διαδραστικών παιχνιδιών στους χρήστες*, Απρίλιος 23-25, 2010, Ημαθία.

http://users.sch.gr/adamantiaf/Eisigiseis/Katagrafi_epidraasis_psifiakwn_painidiwn.pdf

Feldman, R. S. (2011). *Εξελικτική Ψυχολογία : Δια βίου ανάπτυξη*. Gutenberg.

Ferguson, D.L. (2008). International trends in inclusive education: the continuing challenge to teach each other and everyone. *European journal of Special Needs Education*, 23 (2), 109-120.

<http://doi.org/10.1080/08856250801946236>

Flavell, L. (2001). *Preparing to include Special Children in Mainstream Schools*. A Practical Guide. David Fulton Publishers. London.

Foreman, P., Arthur-Kelly, M., Pascoe, S., & King, B. S. (2004). Evaluating the educational experiences of students with profound and multiple disabilities in inclusive and segregated classroom settings: An Australian perspective. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 29(3), 183–193.

<http://doi.org/10.2511/rpsd.29.3.183>

Forlin, C., & Chambers, D. (2011). Teacher preparation for inclusive education: Increasing knowledge but raising concerns. Asia-Pacific. *Journal of Teacher Education*, 39(1), 17–32.

<http://doi.org/10.1080/1359866X.2010.540850>

Freeman, S. F., & Alkin, M. C. (2000). Academic and social attainments of children with mental retardation in general education and special education settings. *Remedial and Special Education*, 21(1), 3-26.

<http://doi.org/10.1177/074193250002100102>

Friesen, J., Hickey, R., & Krauth, B. (2010). Disabled peers and academic achievement. *Education Finance and Policy*, 5(3), 317–348.

http://doi.org/10.1162/EDFP_a_00003

Gaad, E. (2001). Educating children with Down's Syndrome in the United Arab Emirates. *British Journal of Special Education*, 28(4), 195-203.

<http://doi.org/10.1111/1467-8527.t01-1-00225>

- Gandhi, A. G. (2007). Context Matters: Exploring relations between inclusion and reading achievement of students without disabilities. *International Journal of Disability, Development and Education*, 54(1), 91–112.
<http://doi.org/10.1080/10349120601149797>
- Gash, H., Romeu I. N., Pina Lopez, A. (2004). *A qualitative approach to perception of Down Syndrome in Ireland and Spain*. Spanish and Irish Images of Special Needs Perceptions of Inclusion. In: *Lives and Times: Practice, Policy and People with Disabilities*. Gash, H. and Walsh Noonan, P. (eds.), 26-34.
<file:///C:/Users/malor/Downloads/HughGashAttitudesToDisabilitiesIrelandSpain.pdf>
- Georgiadi, M., Kalyva, E., Kourkoutas, E., & Tsakiris, V. (2012). Young children's attitudes toward peers with intellectual disabilities: Effect of the type of School. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 25(6), 531–541.
<http://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2012.00699.x>
- Gilmore, L., Campbell, J., & Cuskelly, M. (2003). Developmental expectations, personality stereotypes, and attitudes towards inclusive education: Community and teacher views of Down syndrome. *International Journal of Disability, Development and Education*, 50(1), 65-76.
<http://doi.org/10.1080/1034912032000053340>
- Gobel, A. (2010). *Down Syndrome Students and their School Placement*. EDEC 420.
- Guralnick, M.J. (1999). Family and child influences in the peer-related social competence on young children with developmental delays. *Mental Retardation and Developmental Disabilities. Research Reviews*, 5, 21-29.
https://depts.washington.edu/chdd/guralnick/pdfs/family_child_influ_MRDD_RR5_99.pdf

Guralnick, M. (2010). Early intervention approaches to enhance the peer-related social competence of young children with developmental delays. *Infants and Young Children, 23*(2), 73–83.

<http://doi.org/10.1097/IYC.0b013e3181d22e14>

Hehir, T., Katzman, L. (2012). *Effective Inclusive Schools: Designing Successful Schoolwide Programs*. Jossey – Bass.

Heiman, T. (2004). Teachers coping with changes: Including students with disabilities in mainstream classes: An international view. *International Journal of Special Education, 19*(2), 91-103.

Hodkinson, A. (2007). Disaster or catalyst of change? Inclusive education and the cultural representation of disability and disabled people: Recipe for an examination of non-disabled primary schoolchildren's attitudes to children with disabilities. *Research in Education, 77*, 56-76.

<https://doi.org/10.7227/RIE.77.5>

Holahan, A., & Costenbader, V. (2000). A comparison of developmental gains for preschool children with disabilities in inclusive and self-contained classrooms. *Topics in Early Childhood Education, 20*(4), 224-235.

Horner, V. (2007). Teaching number skills and concepts with Stern Structural Arithmetic materials. *Down Syndrome Research and Practice, 12*(1), 27-31.

<http://doi.org/10.3104/practice.2020>

Hsien, M. L. W. (2007). Teacher attitudes towards preparation for inclusion: In support of a unified teacher preparation program. *Postgraduate Journal of Education Research, 8*(1), 49-60.

Hurst, C., Corning, K., & Ferrante, R. (2012). Children's acceptance of others with disability: The influence of a disability-simulation program. *Journal of Genetic Counseling, 21*(6), 873-883.

<http://doi.org/10.1007/s10897-012-9516-8>

Idol, L. (2006). Toward inclusion of special education students in general education: A program evaluation of eight schools. *Remedial and Special Education, 27*(2), 77-94.

<http://doi.org/10.1177/07419325060270020601>

Johnson, J. (2003). *Children, robotics, and education. Artificial Life and Robotics, 7*(1-2), 16-21.

<http://doi.org/10.1007/BF02480880>

Jordan, A., Schwartz, E., & McGhie-Richmond, D. (2009). Preparing Teachers for Inclusive Classrooms. *Teaching and Teacher Education. An International Journal of Research and Studies, 25*(4), 535-542.

<http://doi.org/10.1016/j.tate.2009.02.010>

Καβαλιώτης, Α. (2010). *Το σύνδρομο Down στην κοινωνία και την εκπαιδευτική κοινότητα - ανιχνεύσεις και μέθοδοι διαχείρισης*. Πέλλα.

Kalambouka, A., Farrell, P., Dyson, A., & Kaplan, I. (2007). The impact of placing pupils with special educational needs in mainstream schools on the achievement of their peers. *Educational Research, 49*(4), 365-382.

<http://doi.org/10.1080/00131880701717222>

Kalyva, E., Gojkovic, D., & Tsakiris, V. (2007). Serbian teachers' attitudes towards Inclusion. *International Journal of Special Education, 22*(3), 31-36.

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ814506.pdf>

Kalyva, E., & Agaliotis, I. (2009). Can contact affect Greek children's understanding of and attitudes towards peers with physical disabilities? *European Journal of Special Needs Education*, 24(2), 213–220.

<http://doi.org/10.1080/08856250902793701>

Καλύβας, Κ. (2015). Μαθητές με Σύνδρομο Down και Συμπεριληπτική Εκπαίδευση - Κλινικό Προφίλ και Εκπαιδευτικές Παρεμβάσεις, *Εκπαιδευτικός Κύκλος*, 3(1), 170-171.

<https://journal.educircle.gr/images/teuxos/2015/teuxos1/11.pdf>

Καραγεώργος, Γ. (2000). *Το πρόβλημα και η επίλυσή του. Μια διδακτική προσέγγιση*. Σαββάλας.

Καρβούνης, Π.Μ. (2007). Μαθησιακή και ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες στη σχολική τάξη. Στο βιβλίο Ε. Μακρή-Μπότσαρη (Επιμ.). *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης* (Τόμος Α'), 72-83. ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Kasari, C. (2002). Assessing change in early intervention programs for children with autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 32(5), 447-461.

<http://doi.org/10.1023/a:1020546006971>

Κασσιανός, Π. (2016). Ενιαίο Σχολείο. Μια πρόταση για τη συνεκπαίδευση. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2015(1), 616–621, Αθήνα.

<http://doi.org/10.12681/edusc.262>

Kearney, A. C. (2009). *Barriers to school inclusion. An investigation into the exclusion of disabled students from and within New Zealand Schools*. Massey University.

<https://mro.massey.ac.nz/bitstream/handle/10179/876/02whole.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Keefe, E., & Moore, V. (2004). The challenge of co-teaching in inclusive classrooms at the high school level: What the teachers told us. *American Secondary Education*, 32(3), 77-88.
- Kliewer, C. (2008). *Seeing all kinds as readers: A new vision for literacy in the inclusive early childhood classroom*. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 41(4), 530-531.
<http://doi.org/10.1007/s10803-010-0985-z>
- Κολιάδης, Ε. Α. (2010). *Συμπεριφορά στο σχολείο: Αξιοποιούμε δυνατότητες, αντιμετωπίζουμε προβλήματα*. Γρηγόρη.
- Κουκουβέτσου, Μ. (2022). Συνεκπαίδευση μαθητών με νοητική αναπηρία. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 14(1), 51–68.
<http://doi.org/10.12681/jret.22794>
- Κουμπιάς, Ε., & Κατσούκη, Α. (2019). Από την Ένταξη στην Συνεκπαίδευση. Πρόγραμμα υλοποίησης Συνεκπαίδευσης Ειδικού με Τυπικό Σχολείο. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 1, 481–492, Αθήνα.
<http://doi.org/10.12681/edusc.1757>
- Koutrouba, K., Vamvakari, M., & Theodoropoulos, E. (2008). SEN students' inclusion in Greece: Factors influencing Greek teachers' stance. *European Journal of Special Needs Education*, 23(4), 413 – 421.
<http://doi.org/10.1080/08856250802387422>
- Κρασανάκης, Γ.Ε. (2009). *Παιδιά με νοητική ανεπάρκεια, θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*, Γρηγόρης.

Κυριακού, Θ., Χαριτάκη, Γ., & Κοτσοπούλου, Α. (2015). Όταν το σύνδρομο Down είναι μόνο η αφορμή. *Πανελλήνιο Συνέδριο: Η εκπαίδευση στην εποχή των ΤΠΕ*, 7-8 Νοεμβρίου 2015, Αθήνα.

<https://www.researchgate.net/publication/332383422>

Κυριαζοπούλου, Μ., & Weber, Η. (επιμ.). (2009). *Ανάπτυξη ενός συνόλου δεικτών – για τη συνεκπαίδευση στην Ευρώπη*. Odense, Denmark: European Agency for Development in Special Needs Education.

Κωφίδου, Χ., & Μαντζίκος, Κ. (2016). Στάσεις και Αντιλήψεις εκπαιδευτικών και μαθητών προς τα άτομα με αναπηρία: Μια βιβλιογραφική ανασκόπηση. *Εκπαιδευτική επικαιρότητα*, 2(2), 4-25.

https://ekpaideytikhepikairothta.gr/wp-content/uploads/2016/06/TOMOSB_TEYXOS2_Kofidou_Mantzikos.pdf

Laws, G., Byrne, A., & Buckley, S. (2000). Language and Memory Development in Children with Down Syndrome at Mainstream Schools and Special Schools: a comparison. *Journal of Educational Psychology*, 20(4), 447-457.

<http://doi.org/10.1080/713663758>

Leatherman, J. M., & Niemeier, J. A. (2005). Teachers' attitudes toward inclusion: factors influencing classroom practice. *Journal of Early Childhood Teacher Educators*, 26(1), 23-36.

<http://doi.org/10.1080/10901020590918979>

Lecas, J.F., Mazaud, A.M., Reibel, E., & Rey, A. (2011). Using visual strategies to support verbal comprehension in an adolescent with Down syndrome. *Child Language Teaching and Therapy*, 27(1), 84-96.

<http://doi.org/10.1177/0265659010371564>

Lifshitz, H., Glaubman, R., & Issawi, R. (2004). Attitudes towards inclusion: The case of Israeli and Palestinian regular and special education teachers. *European Journal of Special Needs Education, 19*(2), 171–190.

<http://doi.org/10.1080/08856250410001678478>

Lindsay, G. (2007). Educational psychology and the effectiveness of inclusion/mainstreaming. *British Journal of Educational Psychology, 77*(1), 1-29.

<http://doi.org/10.1348/000709906X156881>

Link, C. Y., & Chang, Y. M. (2015). Interactive augmented reality using Scratch 2.0 to improve physical activities for children with developmental disabilities. *Research in Developmental Disabilities, 37*, 1-8.

<http://doi.org/10.1016/j.ridd.2014.10.016>

Lorenz, S. (2001). *Children with Down's Syndrome, A Guide for Teachers and Learning Support Assistants in Mainstream Primary and Secondary Schools*. David Fulton Publishers.

<http://doi.org/10.4324/9780203462164>

Λουάρη, Μ. (2016). Απόψεις και συναισθήματα τυπικών μαθητών για την ένταξη μαθητή με αναπηρία. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2015*(1), 764–776, Αθήνα.

<http://doi.org/10.12681/edusc.138>

Mahapatra, B., Nanda, G. C., & Mohanty, S. P. (2017). Inclusion of Students with Intellectual Disability at Elementary Schools: Policy Developments and Activities Undertaken. *Pedagogy of Learning, 3*(2), 1-13.

<http://pedagogyoflearning.com/wp-content/uploads/2017/09/1-Bhagirathi-Mahapatra-Inclusion-of-Students-with-Intellectual-Disability-at-Elementary-Schools-Policy-Developments-and-Activities-Undertaken...pdf>

- Μαρτζούκου, Μ. (2017). Σύνδρομο Down: Μαθησιακές δυσκολίες και Διδακτική. 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημολογίας. Καβάλα.
<https://www.researchgate.net/publication/343852367>
- Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και μάθηση*. Γρηγόρη.
- Μαυροπαλιάς, Τ. (2013). *Αξιολόγηση του προγράμματος της Παράλληλης Στήριξης* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας].
<https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/30262>
- McCarthy, K. (2006). *Full inclusion: The benefits and disadvantages of inclusive schooling*.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496074.pdf>
- McDougall, J., DeWitt, D.J., King, G., Miller, L.T., & Killip, S. (2004). High school-aged youths' attitudes toward their peers with disabilities: The role of school and student interpersonal factors. *International Journal of Disability, Development and Education*, 51(3), 287-313.
<http://doi.org/10.1080/1034912042000259242>
- Memisevic, H., & Hodzic, S. (2011). Teachers' attitudes towards inclusion of students with intellectual disability in Bosnia and Herzegovina. *International Journal of Inclusive Education*, 15(7), 699–710.
<http://doi.org/10.1080/13603110903184001>
- Messiou, K. (2012). Collaborating with children in exploring marginalization: An approach to inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 16(12), 1311-1322.
<http://doi.org/10.1080/13603116.2011.572188>

- Μιχαηλίδης, Μ. (2003). *Ομαδικές περιβαλλοντικές δραστηριότητες, σχέδια εργασίας και συνεργασία. Οδηγός βοήθημα για νέους και συμβούλους ομάδων*. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Nadel, L. (2003). Down Syndrome: A genetic disorder in biobehavioral perspective. *Genes Brain and Behavior*, 2(3), 156-166.
<http://doi.org/10.1034/j.1601-183x.2003.00026.x>
- Odongo, G., & Davidson, R. (2016). Examining the attitudes and concerns of the Kenyan teachers toward the inclusion of children with disabilities in the general education classroom: A Mixed Methods Study. *International journal of special education*, 31(2).
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1111087.pdf>
- Palmer, D., Adora, T., & Nelson, M. (2001). Talking Sides: Teachers Views on Inclusion for their Children with Severe Disabilities. *Journal of Exceptional Children*, 67(4), 467 – 484.
<http://doi.org/10.1177/001440290106700403>
- Παπαδόπουλος, Θ. (2008). Δυσκολίες μάθησης και διδακτική διαφοροποίηση στο γενικό σχολείο. Στο βιβλίο Ε. Τζελέπη-Γιαννάτου (Επιμ.). *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης*, (Τόμος Β'), 23-40. ΥΠ.Ε.Π.Θ.
- Παπάνης, Ε., Γιαβρίμης, Π., & Βίκη, Α. (2011). *Έρευνα και εκπαιδευτική πράξη στην ειδική αγωγή*. Σιδέρης.
<http://ppy.aegean.gr/site/ext-files/bibliothiki/2011-ereyna-kai-ekpaideytiki-praksi-1.pdf>
- Παπανικολάου, Γ. (2018). *Δείκτες ποιότητας Προγράμματος Συνεκπαίδευσης μαθητών με αναπηρία και/ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες* [Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης].

<https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/44747>

Παπάς, Α. (2004). *Σχολείο Ίσο για Παιδιά Άνισα. Εκπαίδευση και Επιστήμη, 1*, 69-73.

<http://journal.primedu.uoa.gr/greek/ISSUE1/pdf/papas.pdf>

Πατσιδου, Μ. (2010). *Συνεκπαίδευση παιδιών με ή χωρίς ειδικές ανάγκες: Στάσεις εκπαιδευτικών και μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* [Διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη].

<https://phdtheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/19218>

Paul. R., & Nordury, C. (2012). *Language disorders from infancy through adolescence: Listening, speaking, reading, writing, and communication* (4th ed.). St Louis, Mo: Mosby.

Peterson, K. (2011). *A Qualitative Study of Instructional Strategies Used by Elementary General Education Teachers in Inclusive Classrooms*. Western Michigan University, 239, 347.

<https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1450&context=dissertations>

Petty, H., & Sadler, J. (1996). The integration of children with Down Syndrome in mainstream schools: Teachers' knowledge, needs, attitudes and expectations. *Down Syndrome Research and Practice, 4*(1), 15-24.

<http://doi.org/10.3104/REPORTS.59>

Πολυχρονοπούλου, Σ. (2010). *Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες, Τόμος Β΄*. Ατραπός.

Rakap, S., & Kaczmarek, L. (2010). Teachers' attitudes towards inclusion in Turkey. *European Journal of Special Needs Education, 25*(1), 59-75.

<http://doi.org/10.1080/08856250903450848>

- Richard, E., Billaudeau, V., Richard, P., & Gaudin, G. (2007). Augmented reality for rehabilitation of cognitive disabled children: A preliminary study. *Virtual Rehabilitation*, 102-108.
<http://doi.org/10.1109/ICVR.2007.4362148>
- Rillota, F., & Nettelbeck, T. (2007). Effects of an awareness program on attitudes of students without an intellectual disability towards persons with an intellectual disability. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*, 32(1), 19-27.
<http://doi.org/10.1080/13668250701194042>
- Roberts, J.E., Price, J., & Malkin, C. (2007). Language and communication development in Down syndrome. *Developmental Disabilities Research Reviews* 13(1), 26-35.
<http://doi.org/10.1002/mrdd.20136>
- Roizen, N. (2001). *Down syndrome: Progress in research*, 7(1).
[http://doi.org/10.1002/10982779\(200102\)7:1<38::AIDMRDD1006>3.0.CO;2C](http://doi.org/10.1002/10982779(200102)7:1<38::AIDMRDD1006>3.0.CO;2C)
- Rosner, A.B., Hodapp, R. M., Fidler, D.J., Sagun, J.N., & Dykem, E.M. (2004). Social-competence in persons with Prader-Willi, Williams and Down's Syndromes. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 17(3), 209-217.
<http://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2004.00200.x>
- Ruijs, N. M., & Peetsma, T. T. D. (2009). Effects of inclusion on students with and without special educational needs reviewed. *Educational Research Review*, 4(2), 67–79.
<http://doi.org/10.1016/j.edurev.2009.02.002>
- Rynders, J., & Low, M. (2002). Adrift in the Educational Mainstream: The Need to Structure Communicative Interactions Between Students with Down Syndrome and their Nondisabled Peers. *The Journal of Special Education*, 85(4), 386-407.

Rynders, J. (2005). Down syndrome: literacy and socialization in school. *Focus on Exceptional Children*, 38(1), 1-12.

<http://doi.org/10.17161/foec.v38i1.6815>

Saint-Laurent, L., Dionne, J., Giasson, J., Royer, E., Simard, C., & Piearard, B. (1998). Academic achievement effects of an in-Class Service Model on students with and without Disabilities. *Exceptional Children*, 64(2), 239–253.

<http://doi.org/10.1177/00144029980640020>

Σαλβαράς, Ι. (2013). *Διδασκαλία Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες στο Συνηθισμένο Σχολείο*. Γρηγόρη.

Σαμπάνη, Σ. (2008). Το ψυχολογικό κλίμα της τάξης. Στο βιβλίο Ε. Τζελέπη-Γιαννάτου (Επιμ.). *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης* (Τόμος Β'), 149-159. ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Schwab, S., & Hessels, M. (2015). Achievement Goals, School Achievement, Self-Estimations of School Achievements and Calibration in students with an without special educational needs in inclusive education. *Scandinavian Journal of Educational research*, 59(4), 461-477.

<http://doi.org/10.1080/00313831.2014.932304>

Scruggs, T. E., & Mastropieri, M. A. (2004). Teacher perceptions of mainstreaming/inclusion 1958-1995, in Mitchell, D. (ed.) *Special educational needs and inclusive education: Major themes in education*, 2, 379-400. Routledge Falmer.

Shaffner, C., & Buswell, B. (2004). What do we really know about inclusive schools? A systematic review of the research evidence. In D. Mitchell (ed.), *Special Educational Needs and Inclusive Education: Major Themes in education*. New York: Routledge Falmer, 2, 295-313.

<http://doi.org/10.4324/9780203105313>

- Sharma, N. (2015). Parental Attitude towards the Special and Inclusive Education and Other Perspectives of Children with Visual Impairment. *Journal of Disability Management and Rehabilitation*, 1(1), 25-27.
http://griid.edu.in/sites/default/files/Parental%20Attitude%20towards%20the%20Special%20and%20Inclusive%20Education%20and%20Other_0.pdf
- Shepherd, J. (2009). *Not in my school yard. For children with Down's Syndrome, a mainstream school can be the best place. But, as Jessica Shepherd reports, their parents are increasingly being made to feel that they're not welcome.* The Guardian.
<http://www.guardian.co.uk/education/2009/may/19/down-syndromeschool>
- Siggins, L. (2001). Τα παιδιά με σύνδρομο Down έχουν καλύτερη απόδοση στο γενικό σχολείο. (Ε. Γράψια, Μετ.), *Θέματα ειδικής αγωγής*, 14, 43-45.
- Sirlopu, D., Gonzalez, R., Bohner, G., Siebler, F., Ordonnez, G., Millar, A., & De Tezanos-Pinto, P. (2008). Promoting positive attitudes toward people with Down syndrome: The benefit of school inclusion programs. *Journal of Applied Social Psychology*, 38(11), 2710–2736.
<http://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2008.00411.x>
- Slavin, E.R. (2007). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία. Θεωρία και πράξη.* (Ε. Εκκεκάκη, Μετ.). Μεταίχμιο.
- Σμαΐλη, Δ. (2018). *Αυτοαποτελεσματικότητα Εκπαιδευτικών και Σχολικό Κλίμα στο Πλαίσιο της Συμπερίληψης* [Διπλωματική εργασία, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών].
<https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2722029/theFile>

Soresi, S., & Nota, L. (2000). A social skill training for persons with Down's Syndrome. *European Psychology*, 5, 34-43.

<http://doi.org/10.1027//1016-9040.5.1.34>

Soulis, S. G., Georgiou, A., Dimoula, K., & Rapti, D. (2016). Surveying inclusion in Greece: empirical research in 2683 primary school students. *International Journal of Inclusive Education*, 20(7), 770-783.

<http://doi.org/10.1080/13603116.2015.1111447>

Σουμελίδης, Δ., & Δεληγιάννης, Ι. (2009). *Αναπτύσσοντας ένα Ανοικτό Εκπαιδευτικό Σύστημα Διαδραστικών Πολυμέσων για Μαθητές με Προβλήματα Επικοινωνίας*. Τμήμα Τεχνών Ήχου & Εικόνας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

https://users.ionio.gr/~yiannis/publications/CON11_WIE_2009_makaton_del_iyannis.pdf

Στασινός, Δ. (2013). *Η ειδική εκπαίδευση 2020. Για μια συμπεριληπτική ή ολική εκπαίδευση στο νέο ψηφιακό σχολείο με ψηφιακούς πρωταθλητές*. Παπαζήση.

Stathopoulou, A., Loukeris, D., Karabatzaki, Z., & Politi, E. (2020). Evaluation of Mobile Apps Effectiveness in Children with Autism Social Training via Digital Social Stories. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 14(3), 4-17.

<http://doi.org/10.3991/ijim.v14i03.10281>

Στράτη, Π. (2015). *Η Συνεκπαίδευση των Μαθητών με Σύνδρομο Down. Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 68, 46-60.

Τερζοπούλου, Θ. (2020). Η συμβολή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία και τη διαμόρφωση της αυτοεικόνας τους. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, 1053–1067.

<http://doi.org/10.12681/edusc.2799>

- Thousand, J. S., Villa, R. A., & Nevin, A. I. (2007). *Differentiated instruction: Collaborative planning and teaching for universally designed learning*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Tilstone, C. (2000). Η συμπερίληψη μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση: Πρακτικές συμπερίληψης για μαθητές με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες. Στο Α. Ζώνιου- Σιδέρη (επιμ.), *Ένταξη: Ουτοπία ή πραγματικότητα; Η εκπαιδευτική και πολιτική διάσταση της ένταξης μαθητών με ειδικές ανάγκες*. Ελληνικά Γράμματα, 223- 235.
- Tomlinson, C.A. (2004). *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. Γρηγόρη.
- Τσάκαλης, Π. (2008). *Σχολική Άρνηση-Φοβία-Επιθετικότητα: Δύο Πλευρές του Ίδιου Προβλήματος*. Στο βιβλίο Ε. Τζελέπη-Γιαννάτου (Επιμ.). *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων Σχολικής Τάξης, Β΄*, 195-214. ΥΠ.Ε.Π.Θ.
- Tsibidaki, A. (2013). Marital relationship in Greek families raising a child with a severe disability. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 11(1), 25–50.
<http://doi.org/10.25115/ejrep.v11i29.1556>
- Τσικολάτας, Α. (2011). Οι ΤΠΕ ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην Ειδική Αγωγή. Πρακτικά Συνεδρίου. 2^ο Πανελλήνιο συνέδριο στην Πάτρα για την ένταξη και τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.
<https://www.slideshare.net/AlexandrosTsikolatas/2011-docx>
- Turner S., & Alborz, A. (2003). Academic Attainments of Children with Down's Syndrome: A Longitudinal Study. Center for Social Research on Dementia, University of Stirling, UK, National Primary Care Research and Development Center, University of Manchester, UK. The British Psychological Society. *British Journal of Educational Psychology*, 73(4), 563-583.

<http://doi.org/10.1348/000709903322591244>

Unesco. (2004). The Salamanka statement and framework for action on special needs education. In D. Mitchell (ed.), *Special Educational Needs and Inclusive Education. Major Themes in education*. London: Routledge Falmer, 2, 382-383.

Unesco. (2005). *Guidelines for inclusion: Ensuring access to education for all*. France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
[http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/Guidelines for Inclusion UNESCO 2006.pdf](http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/Guidelines%20for%20Inclusion%20UNESCO%202006.pdf)

Valeo, A. (2008). Inclusive education support systems: Teacher and administration views. *International Journal of Special Education*, 23(2), 8-16.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ814394.pdf>

Van Reusen, A. K., Shoho, A. R., & Barker, K. S. (2000). High School Teacher Attitudes toward Inclusion. *The High School Journal*, 84(2), 7–20.
<http://www.jstor.org/stable/40364402>

Vasileiadis, I., & Doikou-Avliidou, M. (2018). Enhancing social interaction of pupils with intellectual disabilities with their general education peers: the outcomes of an intervention programme. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 18(4), 267-277.
<http://doi.org/10.1111/1471-3802.12410>

Vilaseca, R. M., & Del Rio, M.J. (2004). Language acquisition by children with Down syndrome: A naturalistic approach to assisting language acquisition. *Child Language Teaching and Therapy*, 20(2), 163-180.
<http://doi.org/10.1191/0265659004ct269oa>

Vlachou, A., Karadimou, S., & Koutsogeorgou, E. (2016). Exploring the views and beliefs of parents of typically developing children about inclusion and inclusive

education. *Educational Research*, 58(4), 384-399.
<http://doi.org/10.1080/00131881.2016.1232918>

Waldron, N., & Cole, C. (2000). *The Indiana Inclusion Study Year One Final Report*.
Bloomington, IN: Indiana Institute on Disability & Community.
<https://mn.gov/mnddc/parallels2/pdf/00s/00/00-IIS-INS.pdf>

Wiener, J., & Tardif, C. Y. (2004). Social and emotional functioning of children with learning disabilities: Does Special Education Placement make a difference?. *Learning Disabilities Research & Practice*, 19(1), 20–32.
<http://doi.org/10.1111/j.1540-5826.2004.00086.x>

Wilkins, T., & Nietfeld, J. L. (2004). The effect of a school-wide inclusion training programme upon teachers' attitudes about inclusion. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 4(3), 115-121.
<http://doi.org/10.1111/j.1471-3802.2004.00026.x>

Wishart, J. G. (2007). Socio-cognitive understandings: a strength or weakness in Down's Syndrome. *Journal of Intellectual Disability Research*, 51(12), 996-1005.
<http://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2007.01007.x>

Wolpert, G. (1996). *The Educational Challenges Inclusion Study*.

Wolpert, G. (2001). What general educators have to say about successfully including students with Down syndrome in their classes. *Journal of Research in Childhood Education*, 16(1), 28-38.
<http://doi.org/10.1080/02568540109594972>

Woodcock, S. (2013). Trainee teachers' attitudes towards students with specific learning disabilities. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(8), 16-29.
<http://doi.org/10.14221/ajte.2013v38n8.6>

Χαριτάκη, Γ., Μπαραλής, Γ., & Πολυχρονοπούλου, Σ. (2016). Εκτίμηση της πρώιμης μαθηματικής ανάπτυξης των μαθητών με σύνδρομο Down. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2014(2), 587–600, Αθήνα.

<http://doi.org/10.12681/edusc.405>

Χαριτάκη, Γ., Μπαραλής, Γ., Πολυχρονοπούλου, Σ., & Αντωνίου, Α.Σ. (2016). Η σημασία της χρήσης εικόνας από μαθητές με σύνδρομο Down ως εξωτερική αναπαράσταση λεκτικών προβλημάτων πρόσθεσης και αφαίρεσης. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2016(2), 1446–1466.

Χατζηκακού, Κ., & Ξιούρουππα, Μ. (2011). *Οι στάσεις και οι αντιλήψεις των γονέων παιδιών χωρίς ειδικές ανάγκες απέναντι στη συνεκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες*. Πρακτικά Συνεδρίου.

Χατζημανώλη, Δ. (2005). Από την ένταξη-ενσωμάτωση στη συμπερίληψη. Ένας απαναπροσδιορισμός της αντιμετώπισης των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. *Εκπαιδευτική κοινότητα*, 72, 30-35.

Χριστίδου, Θ., & Χριστίδου, Μ. (2020). Από την Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (Ε.Α.Ε) στη Συμπερίληψη: Η εκπαιδευτική πολιτική της Συμπερίληψης των «ΑΛΛΩΝ» και τα πλεονεκτήματα της στους μαθητές με και χωρίς αναπηρίες ή Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (Ε.Ε.Α). *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8, 1275–1287.

<http://doi.org/10.12681/edusc.2816>

Χρηστάκης, Κ. (2006). *Η εκπαίδευση των παιδιών με δυσκολίες: Εισαγωγή στην ειδική αγωγή*, (Τόμος Α'). Ατραπός.

Χρυσανθακοπούλου, Ε. (2012). *Διερεύνηση των απόψεων των Ειδικών Παιδαγωγών για την Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα* [Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πατρών].

Χρυσικού, Β., & Δαμιανάκη, Κ.Σ. (2020). Η αξιοποίηση της τεχνολογίας της Επαυξημένης Πραγματικότητας στο χώρο της Ειδικής Αγωγής. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 9, 921–931.

<http://doi.org/10.12681/edusc.3188>

Yoder, J. P., & Waren, S.F. (2004). Early predictors of language in children with and without Down syndrome. *American journal on mental retardation*, 109(4), 285-300.

[http://doi.org/10.1352/0895-8017\(2004\)109<285:EPOLIC>2.0.CO;2](http://doi.org/10.1352/0895-8017(2004)109<285:EPOLIC>2.0.CO;2)

Yuen, M., & Westwood, P. (2001). Integration students with special needs in Hong Kong secondary schools: teachers' attitudes and their possible relationship to guidance training. *International Journal of Special Education*, 16(2), 69-84.

Zampini, L., & Odorico, D. (2009). Communicative gestures and vocabulary development in 36-month-old children with Down's syndrome. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 44(6), 1063-1073.

<http://doi.org/10.1080/13682820802398288>

Zoniou-Sideri, A., & Vlachou, A. (2006). Greek teachers' belief systems about disability and inclusive education. *International journal of Inclusive education*, 10(4), 379-394

<http://doi.org/10.1080/13603110500430690>